

**SZABADTÉRI NÉPRAJZI MÚZEUM
KISALFÖLD TÁJEGYSÉGE**

© Kiadja a Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1984

Szentendrén megvalósuló központi szabadtéri néprajzi gyűjtemény második, látogatható építménycsoportja és berendezései (1984) a történeti Moson-, Győr és Sopron megyék, a Kisalföld XVIII–XIX. századi paraszti kultúrájáról, népi műveltségéről adnak áttekintést. A Kisalföld már a XVIII. században bekapcsolódott az árutermelés és kereskedelem feudális keretek közötti, közép-európai áramába. A magyar és német parasztgazdaságok (istállózó állattartás, mezőgazdasági monokultúrák, stb.) kiváló terményei, a jó közlekedési és közeli értékesítési lehetőségek miatt magas áron jutottak el a Rábaközéből, a Fertő mellékéről és Szigetközéből Burgerlandba és Csehországba.

A múzeumba áttelepített építmények a módosságról, a munkamegosztásról, a társadalmi rétegzettségéről, az életmódváltásokról tesznek tanúbizonyságot. A bemutatott nyolc telek lakó- és gazdasági építményei a nagytájra jellemző orsós útfalu településszerkezeti rendjét követik. Ehhez csatlakoznak a szalagtelkek végén a pajták, valamint a közösségi és egyházi épületek.

1. A múzeumi utcakép

Az északkeleti utcában a magyarfalvi, mosonszentpéteri, bogoszlói és süttöri lakóházak követik egymást. A lakóépületek és a végükhöz sorjában épített istállók, kamrák, borospincék alkotják a „hosszú házakat”. Amelyek égetett téglából, igényes ácsmunkával és cserépfedéssel készültek.

2. A bogoszlói lakóház első szobája

A Bogoszlóról áttelepített lakóházat a Megyesi család építette 1874-ben. A rábaközi kistájat képviselő épület a gazdacsalád három generációjának életmódját is bemutatja. A helyi készítésű fedelesegyes és festett szekrény, valamint a röjtöki táblás kályha szépen adja vissza a múlt század végének hangulatát.

3. A süttöri lakóház hátsó szobája

A szoba berendezése az 1860-as években készült. Itt még a helyi kézművesek (asztalosok, bútorfestők) és falusi szövők és hímzők munkáiban gyönyörködhetünk.

4. A magyarfalvi lakóház konyhája

Ez a lakóház az evangélikus németység egymás mellé épített szobakonyhás építkezési stílusát mutatja be. A szabadkéményes konyhában még nyílt tűzön főztek, de már vörösréz edények segítségével. A keménycserép tányérok a polgári ízlést tükrözik.

5. Csúrsor és gazdasági épületek

A módos parasztok hosszú házáinak végében álló pajtákban a gabonát és szénát tárolták. Itt nemcsak a saját használatra szánt mennyiséget halmozták fel, hanem az eladásra és elszállításra valót is. A téglafalú és cseréppel fedett, vagy nádfallal épült és nádfedésű pajták egyaránt befogadták a helyben kicsépelte gabonát, mind a „heidebauerek” szénáját.

6. Mosonszentmiklósi tiprómalom belseje

Technikatörténeti szempontból is jelentős építmény a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban a Mosonszentmiklósról áttelepített tiprómalom (1805). Nagyméretű, megdöntött forgó fakerekén bivalyt vagy marhát tiprattak egyhelyben, ami az őrlőszerkezetet meghajtotta. A napi 5–6 mázsányi termelékenységű malom házának vázszerkezetét, nádfedelét részletes dokumentáció szerint állították helyre.

Írta: dr. Kecskés Péter
Fényképezte: Gáspár Mihály
Grafikát készítette: Szalai András
Szerkesztette: B. Zsédényi Judit

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szentendre határában, a Szabadságforrás úton van. Budapest felől a 11. számú közúton, illetve a HÉV Batthyány térről Szentendreig közlekedő szerelvényeivel közelíthető meg. A HÉV szentendrei végállomásánál, a VOLÁN autóbusz pályaudvarról kb. óránként indulnak járatok az innen 4,5 km-re lévő múzeum felé.

A múzeum április 1. és október 31. között – hétfő kivételével – naponta 9–17 óráig látogatható. A pénztár jegyeket 16 óráig ad ki. A belépőjegy ára 5,- Ft, bemutatók napján 15,- Ft. Gyermekek, diákok és katonák a múzeumot díjtalanul látogathatják. Az előre bejelentett csoportok vezetést kérhetnek (telefonon: 06-26-12-304).

